

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Eğitim Öğretim Koordinatörlüğü
Öğretimin Niteliğinin Arttırılması Çalışmaları: 1

1: Akademisyenlerin Hazırladıkları Öğrenme Çıktıları ve
Test Formlarının İncelenmesine İlişkin Rapor
Tamamlanması Gereken Eksiklikler ve Düzeltilmesi Gereken Yanlıklar

Hazırlayan
Doç. Dr. Ergin Erginer

Temmuz, 2025

Öğrenme Çıktılarına İlişkin Değerlendirmeler

- Ders öğretim planlarında bulunan öğrenme çıktılarının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme özelliklerine ve davranış değişimine birlikte hizmet etmedikleri ve sadece bilişsel bilgi yüklemeye odaklandıkları görülmektedir. Ders öğretim planı öğrenme çıktılarının üç öğrenme alanını da kapsamasına özen gösterilmelidir. Bu durum olanların hem bilişsel hem duyuşsal ve sosyal hem de yaşantısal olarak öğrendiklerini gerçek yaşamla ilişkilendirmeleri kolaylaştırıcaktır. Öğrenmeleri onların akıllarına, hem gönüllerine (duygularına) hem de bedenlerine nüfuz etmelidir.

Sorun: Ders Planında Öğrenme Çıktılarına Öğrenme Alanını (Bilişsel Duyuşsal, Psikomotor) Yansıtma

ÖÇ-1: Öğrenci temel kavramları bilir.
ÖÇ-2: Öğrenci ilgili kuramları açıklar.
ÖÇ-3: Öğrenci konuya ilişkin bilgileri öğrenir.

Neden Sorun?

- Öğrenme çıktıları sadece bilişsel alana hizmet etmiş.
- Sadece bilişsel (bilgi/anlama) düzeyi kapsamış.
- Davranış değişimi ve tutum yok.
- Uygulama ve performans göstergesi yok.
- Öğrenme ve bilme gibi kavramlar somut davranış göstergesi değil. Özellikle öğrenme ifadesi ile Bloom Taksonomisindeki öğrenme düzeyinin hangi basamakta olduğu örtük. Öğrenci “bilecek mi kavrayacak mı, sorgulayacak mı, eleştirecek mi ya da değerlendirecek mi” belirsiz. Bakınız: Öğrenme çıktıları ve iş yükü hazırlama kılavuzundaki taksonomilere uygun öğrenme ürünleri listeleri (<https://dosyalar.nevsehir.edu.tr/caf8ab143057314970e2051b987bbc5a/ogrenme-ciktilari-hazirlama-ve-ogrenci-is-yuku-hesabi-kilavuzu.pdf>)

Çözüm: Ders Planında İyileştirilmiş Ve Bütüncül Öğrenme Çıktıları Kullanma

Bilişsel Alan
ÖÇ-1: Öğrenci temel kavramları analiz eder ve farklı kuramsal yaklaşımları karşılaştırır.
ÖÇ-2: Öğrenci ilgili alan yazınına eleştirel olarak değerlendirir.

Duyuşsal Alan
ÖÇ-3: Öğrenci mesleki etik ilkelere ve akademik dürüstlüğe yönelik olumlu tutum geliştirir.
ÖÇ-4: Öğrenci alanla ilgili toplumsal sorumluluk ve sürdürülebilirlik konularına duyarlılık gösterir.

Psikomotor Alan
ÖÇ-5: Öğrenci alanla ilgili uygulamaları bağımsız olarak planlar ve uygular.
ÖÇ-6: Öğrenci uygun araç ve teknikleri kullanarak mesleki performans sergiler.

Sorun çözüldüğüne ne oldu?
Öğrenme çıktıları bilişsel duyuşsal ve psikomotor tüm öğrenme alanlarını kapsadılar.
Hem bilme, hem tutum gösterme hem de icraata dökme var.
Öğrenme çıktıları daha anlaşılır ve somut davranış göstergelerini yansıtıyor.

- Öğrenme çıktıları arasında öğrenme düzeylerinin somuttan soyuta doğru bir hiyerarşik düzende gitmediği görülmektedir. Yani öğrenci için öğrenilmesi zor olan öğrenme çıktıları zaman zaman daha kolay öğrenme çıktılarının önüne geçirilmiştir. Öğrencilerin bilmeden kavrayamayacağı, kavramadan da öğrendikleri bilgileri yaşantılarında kullanamayacakları

aşıkârdır. Eđer aynı durum öğretme süreci için de geçerli oluyorsa ve öğrenciler öğrenme çıktılarını anlamakta zorlanıyorsa, öğrencilerin öğrenmesine değil öğrenmekte zorlanmasına hatta öğrenememesine hizmet edilmiş olacaktır.

**Sorun: Ders Planındaki Öğrenme Çıktılarında Taksonomik Hiyerarşi Sorunu
(Sorunu Öğrenme Alanı Üzerinde Tanımlama)**

Ders Planında Yanlış Kullanım

ÖÇ-1: Öğrenci karmaşık problemlere özgün çözümler üretir.

ÖÇ-2: Öğrenci ilgili kuramları karşılaştırır.

ÖÇ-3: Öğrenci temel kavramları tanımlar.

ÖÇ-4: Öğrenci alan yazını eleştirel olarak değerlendirir.

Neden Sorun?

Öğrenme çıktıları bilişsel taksonomide hiyerarşik bir sırayı izlememektedir. Öğrencinin tanımadan karşılaştıramayacağı, değerlendirmeden üretmeyeceği açıktır.

Üst düzey bilişsel süreçler ön koşul bilgi ve anlamlandırma düzeyleri sağlanmadan tanımlanmıştır ve dolayısıyla öğrenme çıktıları bu gelişimsel sıraya göre yapılandırılmamıştır.

Bu durum, öğrenme sürecinde bilişsel yükü artırmakta ve öğrenme ilerlemesini pedagojik olarak tutarsız hale getirmektedir.

**Çözüm: Ders Planında Doğru Kullanım (Tüm Öğrenme Alanları İçin (bilişsel, duyuşsal ve psikomotor)
Öğrenme Çıktılarının Hiyerarşik (Somuttan Soyuta) Olarak Düzenlenmesi)**

Bilişsel Alan İçin Hiyerarşik Doğru Yapı

Bilgi

ÖÇ-1: Öğrenci alanla ilgili temel kavramları ve tanımları listeler.

Kavrama

ÖÇ-2: Öğrenci temel kuramları açıklar ve örneklerle yorumlar.

Uygulama

ÖÇ-3: Öğrenci kuramsal bilgileri örnek durumlara uygular.

Analiz

ÖÇ-4: Öğrenci farklı kuramsal yaklaşımları karşılaştırır ve çözüm yollarını analiz eder.

Sentez

ÖÇ-5: Öğrenci özgün problem çözümleri ve uygulama modelleri geliştirir.

Değerlendirme

ÖÇ-6: Öğrenci alan yazını eleştirel olarak değerlendirir ve kanıta dayalı yargılar geliştirir.

Duyuşsal Alan İçin Hiyerarşik Doğru Yapı

Alma

ÖÇ-7: Öğrenci mesleki etik ilkelere ilişkin farkındalık gösterir.

Tepkide Bulunma

ÖÇ-8: Öğrenci etik uygulamalara aktif katılım gösterir.

Değer Verme

ÖÇ-9: Öğrenci akademik dürüstlüğe ve mesleki etik ilkelere değer verir.

Örgütlenme

ÖÇ-10: Öğrenci etik ilkeleri kişisel mesleki değer sistemiyle bütünleştirir.

Nitelenme / Kişilik Haline Getirme

ÖÇ-11: Öğrenci etik ilkeleri mesleki davranışlarının temel ilkesi haline getirir.

Psikomotor Alan İçin Hiyerarşik Doğru Yapı

Uyarılma

ÖÇ-12: Öğrenci laboratuvar araçlarını ve güvenlik işaretlerini tanır.

Kurulma

ÖÇ-13: Öğrenci laboratuvar uygulamalarına hazır hale gelir.

Kılavuz Denetiminde Yapma

ÖÇ-14: Öğrenci deneyleri öğretim elemanı rehberliğinde uygular.

Beceri Haline Getirme

ÖÇ-15: Öğrenci deneyleri bağımsız olarak doğru biçimde gerçekleştirir.

Duruma Uydurma

ÖÇ-16: Öğrenci laboratuvar süreçlerini akıcı ve hatasız biçimde yürütür.

Yaratma

ÖÇ-17: Öğrenci deneysel süreçleri yeni problemlere uyarlayarak özgün deney tasarlar.

Sorun çözüldünce ne oldu?

Öğrenme çıktıları somuttan soyuta ve basitten karmaşığa doğru taksonomik bir hiyerarşik düzende yeniden yapılandırılmıştır.

Öğrencinin öğrenme süreci, ön koşul bilgi ve kavrama düzeylerinden başlayarak üst düzey düşünme ve performans düzeylerine doğru kademeli olarak ilerlemektedir.

Bu yapı, bilişsel yük kuramı, öğrenmeyi yapılandırma ve spiral öğretim ilkeleriyle pedagojik olarak uyumludur.

Öğrenme çıktıları arasındaki bu hiyerarşik yapı, öğretim etkinlikleri ve ölçme-değerlendirme araçlarının yapılandırılmasına temel oluşturarak yapıcı uyumun kurulmasına katkı sağlamaktadır

- Ders öğrenme çıktılarının düşük düzeyde öğrenme çıktılarıyla kapsandığı görülmektedir. Öğrencileri öğrenme çıktıları açısından sadece alanla ilgili kavramsal bilgilerle donatmak, onların öğrendiklerini aktüel ve mesleki yaşamlarında kullanamayacakları anlamına gelmektedir.

Sorun: Ders Planını Düşük Düzey Öğrenme Çıktılarıyla Sınırlanma Sorunu

Ders Planında Yanlış Kullanım (Düşük Düzey Öğrenme Çıktıları)

ÖÇ-1: Öğrenci temel kavramları tanımlar.

ÖÇ-2: Öğrenci ilgili kuramları açıklar.

ÖÇ-3: Öğrenci konuya ilişkin bilgileri listeler.

Neden Sorun?

Ders öğrenme çıktıları bilişsel taksonominin alt basamaklarıyla (bilgi ve kavrama) sınırlı kalmıştır.

Üst düzey bilişsel süreçlere (uygulama, analiz, değerlendirme, yaratma) yönelik öğrenme çıktıları tanımlanmamıştır.

Öğrencilerin edindikleri bilgileri aktüel, mesleki ve gerçek yaşam bağlamlarında kullanmalarına yönelik çıktılar bulunmamaktadır.

Bu durum, öğrenmenin aktarılabirlik ve mesleki yeterlilik kazanımı açısından sınırlı kalmasına yol açmaktadır.

Çıktı temelli eğitim yaklaşımı, öğrenme çıktılarının üst düzey bilişsel ve uygulamaya dönük yeterlilikleri kapsamını gerektirmektedir.

Çözüm: Ders Planında Doğru Kullanım (Üst Düzey Öğrenme Çıktıları Modeli)

Bilişsel Alan – Düşük Öğrenme Düzeyinden Yüksek Öğrenme Çıktıları

Düzyey 1: Bilgi ve Kavrama

ÖÇ-1: Öğrenci temel kavramları tanımlar ve kuramsal çerçeveyi açıklar.

Uygulama

ÖÇ-2: Öğrenci kuramsal bilgileri gerçek yaşam ve mesleki örnek durumlara uygular.

Analiz

ÖÇ-3: Öğrenci alanla ilgili güncel sorunları analiz eder ve neden-sonuç ilişkilerini tartışır.

Sentez

ÖÇ-4: Öğrenci mesleki uygulamalara yönelik özgün çözüm ve model önerileri geliştirir.

Değerlendirme

ÖÇ-5: Öğrenci mevcut uygulamaları ve politikaları eleştirel olarak değerlendirir ve kanıta dayalı yargılar geliştirir.

Duyuşsal Alan – Mesleki Aktarım Odaklı Çıktılar

Değer Verme ve Örgütlenme

ÖÇ-6: Öğrenci mesleki etik, toplumsal sorumluluk ve sürdürülebilirlik ilkelerine değer verir ve bu ilkeleri mesleki karar süreçlerine yansıtır.

Psikomotor Alan – Mesleki Performans Çıktıları

Beceri Haline Getirme ve Duruma Uydurma

ÖÇ-7: Öğrenci mesleki uygulamaları bağımsız olarak planlar, uygular ve performansını değerlendirir.

Sorun çözümlünc ne oldu?

- Öğrenme çıktıları alt düzey bilişsel süreçlerle sınırlı olmaktan çıkarılarak üst düzey bilişsel, duyuşsal ve psikomotor yeterlilikleri kapsayacak biçimde yeniden yapılandırılmıştır.
- Öğrencilerin edindikleri bilgileri gerçek yaşam ve mesleki bağlamlara aktarabilmelerini sağlayacak uygulama, analiz, değerlendirme ve yaratma düzeyinde çıktılar tanımlanmıştır.
- Bu yapı, öğrenmenin aktarımı ve mesleki yeterlilik gelişimi açısından çıktı temelli eğitim yaklaşımıyla uyumlu bir öğretim tasarımı sağlamaktadır.
- Öğrenme çıktılarının yalnızca kavramsal bilgi düzeyinde kalması, programın mesleki yeterlilik kazandırma işlevini sınırlamaktadır. Bu nedenle öğrenme çıktılarının üst düzey bilişsel, duyuşsal ve psikomotor süreçler ve gerçek yaşam uygulamalarını kapsayacak biçimde yapılandırılması, kurumsal kalite güvencesinin temel gerekliliklerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Hazırlanan Testlere İlişkin Değerlendirmeler

- Kullanılan testler* bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme özelliklerini birlikte ele almamakta, sadece bilişsel unsurlara yönelik ölçmelere odaklanılmaktadır. Testlerin büyük bir

*"Test" tüm değerlendirme yöntemlerinin ortak adı olarak kullanılmıştır. Ayrıca metin boyunca "testler" sözcüğü bazı testler anlamında kullanılmıştır.

kısmı bilişsel bilgilerin ölçülmesiyle sınırlı tutulmuş, öğrencilerin duyuşsal ve psikomotor kazanımlarına ilişkin ölçümlere genellikle rastlanmamıştır. Bu durum öğrencilerin öğrenmelerini sadece bilgilerini yoklamaya indirgemektedir. Ders öğretim planlarındaki program çıktıları da benzer sorun bulunduğu için bu durum normal görülebilir. Fakat öğrencilerin sadece bilişsel gelişim ve sorumlulukları konusunda sınanmaları onların ezbere başvurmalarına neden olacak, ders bütünü itibariyle onları dersin kazandırması gereken olumlu tutum, değer ve etik yaklaşımlardan uzaklaştıracaktır. Motor becerilere dönük öğrenme çıktılarına öğretim ve değerlendirme esnasında yer verilmediğinde ise öğrencilerin öğrendiklerini yaşantılarına mal edebilmeleri mümkün olmamaktadır. Hem öğretim hem de değerlendirme sürecinde öğrencilerin öğrenmelerindeki bilişsel, duyuşsal ve psikomotor denge iyi kurulmalıdır. Kısacası öğrencilerin bilişsel kazanım ve akıl yürütmelerine duyuşsal ve yaşantısal destekleyiciler eşlik etmelidir.

Sorun: Sınavda/Testte Sadece Bilişsel Ölçme Yapma

Testte Yanlış Kullanım

Test Maddeleri

Soru 1: Osmanlı Devleti'nin kuruluş tarihi aşağıdakilerden hangisidir?

Soru 2: Fransız İhtilali'nin sonuçları nelerdir?

Soru 3: I. Dünya Savaşı'nın nedenlerini yazınız.

Neden Sorun?

- Test maddeleri yalnızca bilişsel alanın bilgi ve kavrama düzeyine odaklanmaktadır.
- Öğrencilerin tarihsel olaylara yönelik tutum, değer ve etik farkındalıklarını (duyuşsal alan) ölçen araçlara yer verilmemiştir.
- Öğrencilerin tarihsel araştırma, belge inceleme, kaynak kullanma ve sunum yapma gibi becerilerini (psikomotor alan) değerlendiren ölçme araçları kullanılmamıştır.
- Bu durum, tarih öğretiminin ezbere dayalı bilgi ölçümüne indirgenmesine ve tarihsel düşünme becerilerinin yeterince temsil edilememesine yol açmaktadır.
- Yeni pedagojik öğretim yaklaşımları, tarih derslerinde tarihsel düşünme, eleştirel analiz ve tarihsel empati gibi üst düzey yeterliliklerin ölçülmesini gerektirmektedir.

Çözüm: Sınav/Testte Doğru Kullanım (Çok Boyutlu Ölçme Yaklaşımı) Bilişsel Alan için Ölçme Örnekleri (Tarihsel Düşünme Odaklı)

Analiz

Soru 1: Aşağıda verilen iki tarihsel kaynağı karşılaştırarak Osmanlı modernleşmesinin nedenlerini analiz ediniz.

Sentez

Soru 2: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecine ilişkin alternatif bir tarihsel yorum geliştiriniz ve gerekçelendiriniz.

Değerlendirme

Soru 3: Fransız İhtilali'nin Osmanlı toplum yapısına etkilerini tarihsel kanıtlara dayalı olarak değerlendiriniz.

Duyuşsal Alan için Ölçme Örnekleri (Tarihsel Empati ve Değerler)

Yansıtıcı Görev

Soru 4: "Tarih öğretiminin toplumsal barış ve kültürel miras bilinci açısından önemi" konulu **duygularınızı** yansıttığınız bir rapor hazırlayıp, duygularınızı arkadaşlarınız ve öğretmeniniz ile paylaşınız.

Senaryo Temelli Değer Değerlendirmesi

Soru 5: Tarihsel bir çatışma örneğinde (örn. Balkan Savaşları) farklı toplulukların bakış açılarını dikkate alarak nasıl bir tarihsel **tutum** sergilenmesi gerektiğini tartışınız.

Psikomotor Alan için Ölçme Örnekleri (Tarihsel Beceri ve Performans)

Performans Görevi

Görev 6: Seçtiğiniz bir tarihsel konu hakkında birincil ve ikincil kaynaklara dayalı mini araştırma yaparak poster veya dijital bir sunum hazırlayınız.

Uygulama Değerlendirmesi

Görev 7: Gezi, gözlem ve araştırmalarınız sonucunda elde ettiğiniz arşiv belgesi, harita veya görsel tarihsel materyallerin tarih bilimi açısından nasıl ve nerede kullanılabileceğini analizi ederek gerekçelerinizi raporlayınız. Daha sonra bu belgelerin başka hangi öğrenme ortamlarında ve nasıl kullanılabileceğini etüt edebilirsiniz.

Sorun çözümlünc ne oldu?

Test ve değerlendirme araçları yalnızca bilişsel bilgi ölçümünden çıkarılarak bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarını kapsayacak biçimde çeşitlendirilmiştir.

Öğrencilerin tarihsel bilgi düzeyi yanında tarihsel empati, değer yönelimi ve tarihsel araştırma becerileri de ölçme sürecine dahil edilmiştir.

Bu yaklaşım, ölçme-değerlendirme araçları ile ders öğrenme çıktıları arasında uyumu sağlamıştır.

Çok boyutlu ölçme modeli, tarih öğretiminde tarihsel düşünme ve aktarılabılır becerilerin geçerli biçimde temsil edilmesini desteklemektedir.

Tarih derslerinde ölçme araçlarının yalnızca kavramsal bilgi düzeyiyle sınırlı kalması, öğrencilerin tarihsel düşünme, empati ve araştırma becerilerinin gelişimini sınırlamaktadır. Bu nedenle ölçme-değerlendirme süreçlerinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarını kapsayacak biçimde yapılandırılması, çıktı temelli eğitim yaklaşımının temel kalite göstergelerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Tarih öğretimi böylece not tutma, not alma ya da episodik ezber yapma odaklı değil, disiplin içi ve disiplinler arası düşünme odaklı ele alınmış oldu.

Öğretimi üyesi değerlendirme okuryazarlığı ve modern tarih öğretimi yaklaşımını referans almış oldu.

Öğretim üyesi Bologna çıktılarıyla uyumlu ölçme vizyonu geliştirmiş oldu.

- Test maddelerinin genellikle büyük çoğunluğunun Bloom Taksonomisinin alt düzeylerinde hazırlandığı ve testlerde üst düzey bilişsel süreçleri temsil eden madde oranının sınırlı olduğu görülmektedir. Aynı durum duyuşsal ve psikomotor alan öğrenme alanları için de geçerlidir.

Sorun: Test Maddelerinde Taksonomik Dengesizlik

Yanlış Kullanım

Test Maddelerinin Alt Öğrenme Düzey Yoğunlaşması

Soru 1: Renk çemberinde ana renkler hangileridir?

Soru 2: Perspektif nedir? Tanımlayınız.

Soru 3: Empresyonizm akımının özelliklerini yazınız.

Neden Sorun?

- Test maddelerinin büyük çoğunluğunun Bloom Taksonomisinin alt düzey bilişsel basamaklarında (bilgi ve kavrama gibi) hazırlandığı görülmektedir.
- Analiz, değerlendirme ve yaratma gibi üst düzey bilişsel süreçleri temsil eden madde oranı sınırlıdır.
- Benzer biçimde, duyuşsal alan (sanatsal duyarlılık, estetik değer geliştirme) ve psikomotor alan (sanatsal teknik ve performans becerileri) için ölçme araçlarının yeterince temsil edilmediği belirlenmiştir.
- Bu durum, öğrencilerin sanatsal düşünme, estetik tutum ve uygulama becerilerinin bütüncül olarak ölçülmemesine yol açmaktadır.

Çözüm: Taksonomik Olarak Dengeli Test ve Performans Seti Hazırlama

Bilişsel Alan İçin - Düşük Öğrenme Düzeyinden Yüksekçe

Bilgi – Kavrama

Soru 1: Renk teorisinin temel kavramlarını tanımlayınız/ açıklayınız.

Uygulama

Soru 2: Verilen kompozisyonda sıcak-soğuk renk kontrastını kullanarak görsel dengeyi sağlayınız (eskiz çizim).

Analiz

Soru 3: İki farklı sanat akımına ait görselleri biçim, renk ve kompozisyon açısından karşılaştırarak analiz ediniz.

Sentez

Soru 4: “Doğa ve insan ilişkisi” temasına yönelik özgün bir kompozisyon tasarlayarak kavramsal açıklamasını yazınız.

Değerlendirme

Soru 5: Bir sanat eserinin estetik değerini belirleyen unsurları gerekçeleriyle değerlendiriniz.

Duyuşsal Alan İçin - Estetik Tutum

Alma – Tepkide Bulunma

Görev 6: Sergi ziyareti sonrası sanatsal deneyiminizi yansıtan refleksiyon raporunuzda duygularınızı öne çıkaran bir konuşma metni hazırlayınız.

Değer Verme

Soru 7: Sanat eğitiminin bireysel ve toplumsal gelişimdeki rolüne ilişkin kişisel görüşlerinizi ve değer yargılarınızı gerekçeleriyle açıklayınız. Tavrınız nasıl olur? Duygularınızı yansıtın.

Örgütlenme – Kişilik Haline Getirme

Görev 8: Sanatsal üretimde etik ve kültürel duyarlılık ilkelerini içeren kişisel sanat manifestonuzu oluşturup arkadaşlarınıza ve öğretmenize bir duygusal brifing veriniz.

Psikomotor Alan İçin - Performans ve Beceri

Kılavuz Denetiminde Yapma

Görev 9: Öğretim elemanı rehberliğinde verilen teknikle (akrilik, sulu boya, kolaj vb.) örnek uygulama yapınız.

Mekanizma

Görev 10: Seçtiğiniz bir teknikle özgün bir kompozisyon oluşturunuz (rubrikle değerlendirilecektir).

Yaratma

Görev 11: Kişisel sanat temasına dayalı portfolyo dosyası hazırlayarak gösteri/sunum yapınız.

Sorun çözümlünc ne oldu?

- Test ve performans görevleri Bloom Taksonomisinin alt düzeylerine yoğunlaşmaktan çıkarılarak üst düzey bilişsel süreçleri kapsayacak biçimde yeniden yapılandırılmıştır.
- Duyuşsal ve psikomotor alanlara yönelik ölçme araçları eklenerek sanatsal tutum, estetik değer geliştirme ve uygulama becerileri çok boyutlu olarak değerlendirilmiştir.
- Ölçme araçlarının taksonomik dağılımının dengelenmesiyle ölçme geçerliği, kapsam temsil gücü ve öğrenme çıktılarıyla yapıcı bir uyum güçlendirilmiştir.
- Görsel sanatlar dersinde ölçme araçlarının ağırlıklı olarak alt düzey bilişsel süreçlere odaklanması, öğrencilerin sanatsal yaratıcılık, estetik tutum ve performans becerilerinin yeterince temsil edilmemesine yol açmaktadır.
- Ölçme planı, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarını dengeli biçimde kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Test maddeleri Bloom Taksonomisinin farklı düzeylerine dağıtılmış, üst düzey bilişsel süreçlerin temsil oranı artırılmıştır. Ayrıca duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanları için sunum/uygulama, proje ve portfolyo

gibi performans temelli ölçme araçları kullanılarak sanatsal beceri ve estetik tutumun çok boyutlu değerlendirilmesi sağlanmıştır. Bu yaklaşım, öğrenme çıktıları ile ölçme araçları arasındaki uyumun güçlendirilmesine katkı sunmaktadır.

Başka Neler yapabiliriz?

Tablo 1. Öğrenme Alanları ve Taksonomik Düzeylere Göre Ölçme Dağılımı

Öğrenme Alanı	Taksonomik Düzey	Ölçme Aracı Türü	Madde / Görev Sayısı	Ağırlık (%)
Bilişsel	Bilgi-Kavrama	Çoktan seçmeli / kısa cevap	5	10%
Bilişsel	Uygulama	Eskiz çizimi, problem çözme	4	15%
Bilişsel	Analiz	Görsel karşılaştırma, yorum	3	15%
Bilişsel	Değerlendirme	Eleştirel yazılı yorum	2	10%
Bilişsel	Yaratma	Özgün sanat eseri tasarımı	1	15%
Duyuşsal	Alma-Tepkide Bulunma	Refleksiyon raporu	1	10%
Duyuşsal	Değer Verme-Örgütleme	Sanat manifestosu / tartışma	1	10%
Psikomotor	Kılavuz Denetiminde Yapma	Teknik uygulama görevi	2	10%
Psikomotor	Karmaşık Tepki-Yaratma	Portfolyo ve performans	1	5%
Toplam			20	100%

- Öğretici öğrenme çıktısına uygun test kullanmamakta ya da ölçmelerini sadece bilişsel ölçmeye dayandırmaktadır. Özellikle tutum ve becerilerin ölçülmesi söz konusu olduğunda, sorun daha fazla gün yüzüne çıkmaktadır. Öğretici tutumları ölçerken tutum ölçeklerine, yarım bırakılmış tutumları dile getiren kompozisyonlara ya da doğrudan gözleme başvurmalıdır. Bu tip ölçmelerde gözlemlenen tutum davranışlar öğreticinin cevap anahtarında mutlaka kriter ve ölçüt listesi olarak yer almalıdır. Beceri eğitimine dayalı ölçmelerde (özellikle spor ve sanat alanları ile uygulamalı mesleki ve teknik becerilerin eğitimleri) performans, iş, görev, sorumluluk, icra ve pratikler performansa dayalı olarak ölçülmelidir. Bu ölçmelerde yine davranışlara dayalı (öğrenme çıktıları açısından) ölçüt ve kriter listeleri kullanılmalı. Uygulamalar gerekirse kayıt altına alınarak izlenmeli ve puanlanmalıdır. Bu bağlamda öğreticinin zihninde geliştirdiği ve yaygın olarak kullanmaya başvurduğu somut olmayan ve kanaat içeren değerlendirmelerden kaçınılmalıdır.

Sorun: Öğrenme Çıktılarına Uygun Ve Çok Boyutlu Ölçme Araçlarının Kullanılmaması

Kritik Uyumsuzluk Durumu (Matematik Dersi Örneği)

Öğrenme Çıktıları

ÖÇ1: Öğrenci, matematiksel problemleri modelleyebilir.

ÖÇ2: Çözüm stratejileri geliştirebilir, sonuçları yorumlayabilir.

ÖÇ3: Matematiksel düşünmeye yönelik olumlu tutum geliştirir.

✗ Uygun Olmayan Ama Kullanılan Ölçme Aracı

Türevin tanımını yazınız.

Aşağıdakilerden hangisi limit kuralıdır? (Çoktan seçmeli)

Neden Sorun?

Kullanılan test ve sınav maddeleri ders öğrenme çıktılarıyla sistematik biçimde eşlenmemiş, ölçme araçları ağırlıklı olarak bilişsel alanla sınırlı tutulmuş ve test problem çözme, matematiksel modelleme, matematiksel iletişim ve tutum boyutlarını temsil etmemiştir. Bu durum, öğretim yaklaşımının öğrenme alanlarına uygun olarak çok boyutlu olarak işlenmediğini göstermektedir.

Öğrenme çıktısı problem çözme, modelleme ve yorumlama düzeyinde üst düzey bilişsel süreçler ve matematiksel tutum gerektirirken, ölçme araçları yalnızca bilgi ve kavrama düzeyinde bilişsel ölçmeye dayandırılmıştır.

Duyuşsal alan (matematiksel tutum, problem çözmeye yönelik motivasyon) ve psikomotor/performans alanı (problem çözme süreci, çözüm stratejisi geliştirme) ölçme süreçlerine yansıtılmamıştır.

Ölçme araçları, öğrenme çıktılarında hedeflenen çok boyutlu matematiksel yeterlikleri temsil etmemektedir.

Bu durum, öğrenme çıktıları ile ölçme araçları arasındaki uyumun sistematik olarak ihlal edildiğini göstermektedir.

Ölçme araçlarının ağırlıklı olarak bilişsel alanla sınırlı tutulması ve öğrenme çıktılarında tanımlanan çok boyutlu yeterliklerin ölçülmemesi, program yeterliliklerinin kanıt temelli izlenebilirliğini sınırlayan yapısal bir kalite açığı olarak değerlendirilmektedir.

Bu durum, çıktı temelli eğitim yaklaşımının matematik programlarında ölçme-değerlendirme boyutunda kurumsallaştırılmadığını göstermektedir.

Çözüm: Öğrenme Çıktısı Temelli ve Çok Boyutlu Ölçme Tasarımı

Bilişsel Alan İçin - Uyumlu Ölçme Görevi

Problem:

Bir şehrin nüfus artışı $N(t)=N_0ekt$ $N(t) = N_0 e^{kt}$ modeli ile verilmektedir.

Modeli kullanarak 10 yıl sonraki nüfusu hesaplayınız.

Modelin varsayımlarını tartışınız ve sınırlılıklarını yorumlayınız.

Duyusal Alan İçin Uyumlu Ölçme Görevi: Matematiksel Tutum Ölçme

Görev:

Matematiksel modellemenin günlük yaşam problemlerini çözümedeki rolüne ilişkin görüşlerinizi ve öğrenme sürecindeki tutumunuzu refleksiyon tavrı rapor olarak ifade ediniz.

Psikomotor Alan İçin Uyumlu Ölçme Görevi: Problem Çözme Süreci

Görev:

Verilen gerçek yaşam problemini grup çalışmasıyla çözünüz, çözüm stratejinizi adım adım raporlayınız ve sınıfta sununuz.

Değerlendirme:

Analitik rubrik (problem çözme süreci, strateji seçimi, doğruluk, matematiksel iletişime dayalı performans görevleri)

Başka Neler yapabiliriz?

Tablo 2: Öğrenme Çıktısı - Ölçme Aracı Uyum Matrisi

Öğrenme Çıktısı	Ölçme Yöntemi	Ölçme Kanıtı
Model kurar	Açık uçlu problem	Çözüm dosyası
Problem çözer	Yazılı sınav	Çözüm adımları
Sonuçları yorumlar	Analitik rapor	Yorum metni
Matematiğe yönelik tutum geliştirir	Refleksiyon	Tutum raporu
Matematiksel iletişim kurar	Sunum	Sunum kaydı

Sorun çözüldüncü ne oldu?

- Ölçme araçları öğrenme alanlarına göre çeşitlendi ve öğrenme çıktısına uygun bir form kazandı.
- Çıktılar yalnızca bilişsel alanla sınırlı tutulmamış oldu.

- Problem çözüme, modelleme ve matematiksel tutum yeterlikler de ölçülmeye çalışıldı.
- Bilişsel, duyuşsal ve performans temelli ölçme araçlarının birlikte yapılandırılması, öğrenme çıktısı-ölçme aracı hizalamasının sistematik olarak izlenebilir kılınmasına yardımcı oldu.

- Ders öğretim planları öğrenme çıktıları ilişkisi incelendiğinde, testlerde öğrenme çıktıları arasında yeterince anlamlı ilişki kurulmadığı görülmektedir. Yani hedeflenen öğrenme çıktılarına uymayan ölçmeler yapılmıştır. Bu durum öğrencinin eksik öğrenmesine neden olabileceği gibi informel olarak gerekli olmayan öğrenmelere de sebebiyet vermektedir. Öğrencilerin zihinsel kapasitelerini dersin amaçları doğrultusunda en doğru şekilde kullanmak daha pedagojik bir bakış açısı sağlayacaktır.

Sorun: Öğrenme Çıktıları İle Test Maddeleri Arasında Anlamsal Uyumun Sağlanmaması (Beslenme Dersi Örneği)

Uyumsuzluk Durumu

Tanımlı Ders Öğrenme Çıktıları

ÖÇ-1: Öğrenci, birey ve toplum için dengeli beslenme programı tasarlayabilir.

ÖÇ-2: Öğrenci, beslenme sorunlarını bilimsel veriler ışığında analiz edebilir ve çözüm önerileri geliştirebilir.

ÖÇ-3: Öğrenci, beslenme alışkanlıklarına yönelik sağlıklı tutum ve davranış geliştirebilir.

✗ Kullanılan Uyumsuz Test Maddeleri

Proteinlerin tanımını yazınız.

Vitamin çeşitlerini listeleyiniz.

Aşağıdakilerden hangisi karbonhidrat kaynağıdır?

Neden Sorun?

- Öğrenme çıktıları olan beslenme programı tasarlama, analiz yapma ve tutum geliştirme gibi kazanımlar üst düzey bilişsel ve duyuşsal süreçlerle test edilememiş, test maddeleri yalnızca bilgi ve kavrama düzeyinde düşük öğrenme düzeyindeki bilişsel ölçmeye odaklanmıştır.
- Bu durum, ders öğretim planı ile ölçme araçları arasında uyumun sağlanmadığının işaretidir.
- Öğrenme çıktılarının uygun ölçülebilir kanıtlarla desteklenememiştir.
- Program yeterliliklerinin kanıt temelli izlenebilirliği ve geçerliği sistematik olarak zayıflatılmaktadır.

Çözüm: Öğrenme Çıktısı Temelli Ölçme Tasarımı

Bilişsel Alan İçin - Uyumlu Ölçme Görevi

Problem Senaryosu:

35 yaşında, sedanter yaşam süren ve hipertansiyon riski bulunan bir birey için günlük beslenme programı tasarlayınız.

Programınızın besin grupları dağılımını ve gerekçelerini açıklayınız.

Soru:

Türkiye’de çocukluk çağı obezitesinin nedenlerini bilimsel veriler ışığında analiz ediniz ve uygulanabilir çözüm önerileri geliştiriniz.

Duyuşsal Alan İçin – Tutum Ölçme

Görev:

Kendi olumsuz beslenme alışkanlıklarınızı değerlendirerek sağlıklı beslenmeye yönelik kişisel davranış değişim planı hazırlamak size ne hissettiriyor?

Psikomotor Alan İçin - Performans Görevi Ölçme

Görev:

Bir günlük besin tüketim kaydı tutarak besin etiketlerini analiz ediniz ve raporlayınız.

Başka Neler yapabiliriz?

Tablo 3: Öğrenme Çıktısı–Ölçme Aracı Uyum Matrisi

Öğrenme Çıktısı	Ölçme Yöntemi	Ölçme Kanıtı
Beslenme programı tasarlar	Performans görevi	Program raporu
Beslenme sorunlarını analiz eder	Açık uçlu analiz sorusu	Analiz metni
Çözüm önerileri geliştirir	Proje	Öneri raporu
Sağlıklı beslenme tutumu geliştirir	Refleksiyon	Davranış planı
Besin tüketimini değerlendirir	Günlük kayıt / rapor	Beslenme günlüğü

Sorun çözüldü mü ne oldu?

- Ders öğretim planlarında tanımlanan öğrenme çıktıları ile ölçme araçları arasında anlamlı ilişki kuruldu.
- Öğrencilerin hedeflenen beslenme yeterliliklerini kazanıp kazanmadığının geçerli biçimde değerlendirilmesi sağlanmış oldu.
- Öğrenme çıktıları ile ölçme araçları arasındaki yapıcı uyumun planlanması ve izlenmesi, program yeterliliklerinin kanıt temelli izlenebilirliğini mümkün kıldı.
- Beslenme dersleri için öğrenme çıktısı–ölçme aracı eşleştirme matrisinin hazırlanması, değerlendirmeyi göstergesel kıldı.
- Öğrenme çıktılarının kanıt temelli izlenebilirliği sağlandı.

- Testler öğrenme çıktılarını kapsamamaktadır. Özellikle çoktan seçmeli testlerde yeterli sayıda soru bulunmamaktadır. Örneğin 5 ya da 10 sorudan oluşan çoktan seçmeli bir testin test olarak adlandırılması mümkün değildir. Bu tip testler öğrenme çıktılarını iyi kapsayamadıklarından ve çok kısa zamanda ölçüm yaptıklarından öğrencilerin gerçek öğrenmeleri ölçülebilmiş olmamaktadır. Bu durum öğrencinin dersi önemsememesine neden olabilir. Öğrenciler bu tip bir değerlendirmeyi diğer derslerin değerlendirmeleriyle kıyaslama yapmaya yönelebilirler. Sonuç hem öğrenciler hem de öğretmenler arasında kaotik bir meseleye dönüşebilir.

Sorun: Testlerin Öğrenme Çıktılarını Kapsamada Yetersiz Kalması Ve Soru Sayısı Açısından Geçerlilik Sorunu

Problemlili Ölçme Uygulaması

Öğrenme Çıktıları

- ÖÇ-1: Öğrenci temel kavramları açıklar.
- ÖÇ-2: Öğrenci kavramlar arasındaki ilişkileri analiz eder.
- ÖÇ-3: Öğrenci bilgiyi gerçek yaşam problemlerine uygular.
- ÖÇ-4: Öğrenci bilimsel argümanları değerlendirir.

✗ Kullanılan Test (Problemlili)

5 maddelik çoktan seçmeli test

Soruların tamamı bilgi düzeyinde tanım ve hatırlama soruları

Neden Sorun:

- Çoktan seçmeli testlerde soru sayısının son derece sınırlı olması, öğrenme çıktılarının temsil edilmesini ve kapsam geçerliğini ciddi biçimde zayıflattı.
- 5–10 maddelik testlerle farklı bilişsel öğrenme düzeylerini ve ders öğrenme çıktılarının çeşitliliğini temsil etmek mümkün olamaz.
- Öğrenme çıktılarının tamamını kapsayamayan testler, öğrencilerin hedeflenen yeterliklere ulaşip ulaşmadığına ilişkin geçerli ve güvenilir kanıt üretmez.
- Bu durum, ölçme-değerlendirme sürecinin öğrenme çıktısı temelli eğitim yaklaşımıyla yapısal olarak uyumsuz olduğunu gösterir.

Çözüm/İyi Uygulama: Kapsam Geçerliğini Sağlama

Örnek Test Neyi İçermeli?

Tablo 4: Kapsam Geçerliği Sağlanmış Test

Öğrenme Çıktısı	Bilişsel Düzey	Soru Türü	Madde Sayısı
ÖÇ-1 Kavramlar	Bilgi / Kavrama	Çoktan seçmeli	8
ÖÇ-2 Analiz	Analiz	Çoktan seçmeli + Açık uçlu	6
ÖÇ-3 Uygulama	Uygulama	Senaryo temelli	4
ÖÇ-4 Değerlendirme	Değerlendirme	Açık uçlu	2

Toplam: En az 30–40 test maddesi

Sorun çözüldüncü ne oldu?

- Her hangi bir testin çok sayıda test maddesi ile öğrenme çıktılarını kapsayabileceği anlaşılmış oldu.
- Testteki minimum madde sayısı standartları belirlenmiş oldu ve test maddeleri öğrenme çıktılarını kapsadı/ test geçerlilik kazandı.
- Ders içeriğinin ve öğrenme çıktılarının temsil gücü arttı.
- Öğrencinin kazanımlar açısından beklenen yeterliliklere ulaşip ulaşmadığı kanıt temelli olarak göstergesel hale geldi, değerlendirme berraklaştı ve somutlaştı.
- 5–10 maddelik ölçme aracı olarak kullanılmaması, öğrenme çıktısı temelli öğretim yaklaşımının metodolojik gereklilikleriyle bağdaştı.
- Ölçme araçlarının kapsam geçerliği (kurumsal düzeyde) güvence altına alınmış oldu.

- Testlerin öğrenme çıktılarında belirtilen öğrenme düzeyinin üzerinde ya da altında hazırlandığı belirlenmiştir. Bu durum öğrencilerin dersle ilgili öğrenmelerden haz almamasına, sınav esnasında stres ve sınav kaygısı yaşamalarına neden olacaktır. Testler öğrenme çıktılarında

belirtilen ile uyumlu ve belirlenen öğrenme çıktısının gerçekleştirilebilmesini sağlayıcı nitelikteki bir ölçme değerini içermelidir.

Sorun: test maddelerindeki ifadelerle talep edilen öğrenme düzeyleri arasındaki uyumsuzluk

Problemlili Uygulama

Öğrenme Çıktısı (Hedeflenen Düzey)

ÖÇ-2: Öğrenci temel kavramları açıklar. (Kavrama öğrenme düzeyi öğrenme çıktısı)

✗ Test Maddesi (Öğrenme çıktısının üzerinde)

Soru: Aşağıda verilen kuramsal yaklaşımları karşılaştırarak güçlü ve zayıf yönlerini analiz edip tartışınız. (Analiz öğrenme düzeyi test maddesi)

Neden Sorun?

- Öğrenciden analiz ve değerlendirme beklenmektedir. Ancak öğrenme çıktısı yalnızca kavrama düzeyini hedeflemektedir.
- Öğrenci ölçme sürecinde öğretilmeyen bir yeterlikle sınanmaktadır.

Öğrenme Çıktısı (Hedeflenen Düzey)

ÖÇ-4: Öğrenci bilgileri yeni durumlara uygular. (Uygulama öğrenme düzeyi öğrenme çıktısı)

✗ Test Maddesi (Öğrenme çıktısının altında)

“Aşağıdakilerden hangisi X kavramının tanımıdır?” (Bilgi öğrenme düzeyi test maddesi)

Neden Sorun?

- Hedeflenen uygulama düzeyi yerine ezbere dayalı ve düşük öğrenme düzeyinde ölçme yapılmaktadır.
- Öğrencinin öğrenme çıktısına ulaşım ulaşmadığı ölçülememektedir.
- Bu durum, ölçmenin geçerlik ilkesini doğrudan ihlal etmektedir.
- Öğrenci başarısı, öğrenme çıktılarıyla ilişkilendirilemediği için kanıta dayalı değerlendirme yapılamamaktadır.

Çözüm: Öğrenme Düzeyi Uyumlu Ölçme Tasarımı

Olması Gereken

Tablo 5: Öğrenme Çıktısı ve Ölçülen Davranışın Uyumu

Öğrenme Çıktısı Düzeyi	Uygun Ölçme Türü
Bilgi	Tanıma, eşleştirme
Kavrama	Açıklama, örnekleme
Uygulama	Senaryo, problem çözme
Analiz	Karşılaştırma, çözümleme
Değerlendirme	Gerekçeleştirme, eleştiri
Yaratma	Tasarım, öneri geliştirme

Öğrenme Çıktısı

ÖÇ-2: Öğrenci temel kavramları açıklar. (Kavrama öğrenme düzeyi öğrenme çıktısı)

✓ Uygun Test Maddesi

“Aşağıdaki örnekte geçen X kavramının ne anlama geldiğini kendi cümlelerinizle açıklayınız.”

Öğrenme Çıktısı

ÖÇ-4: Öğrenci öğrendiği bilgileri yeni durumlara uygular. (Uygulama öğrenme düzeyi öğrenme çıktısı)

✓ Uygun Test Maddesi

“Verilen senaryoda X kavramını kullanarak problemi çözünüz.”

Sorun çözümlünc ne oldu?

- Öğrenme çıktıları ile test maddeleri arasında öğrenme düzeyi uyumu sağlanmış oldu.
- Sorular ölçme aracının geçerliğini zayıflatılmamış oldu.
- Öğrencilerin hedeflenen öğrenme kazanımlarına ulaşım ulaşmadığına ilişkin güvenilir kanıt sağlanmış oldu.

Diğer Sorunlar

- Testlerdeki cümleler genellikle “nedir?, tanımlayınız” ya da zaman zaman “açıklayınız” ifadeleri ile bitmektedir. Bu durum düşük öğrenme düzeylerinin ölçüldüğünün ve öğrencilerin üst öğrenmelere teşvik edilmediklerinin göstergesidir. Öğrencileri “bu durumda siz olsanız ne yapardınız?” ya da bu sorununun çözümü için öneriniz nedir” gibi yaklaşımlarla da düşünme süreçlerine evirmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Bu bağlamda değerlendirme yapılırken öğretici daha da fazlasını dikkate almalı ve öğrencilerini analitik düşünme, sentezleme ve yaratıcı/özgün düşünmeye sevk etmelidir. Üst düzey düşünme süreçleri ölçülmek istendiğinde ders öğretim planlarındaki öğrenme çıktılarının bu öğrenme süreçlerini kapsayıp kapsamadığı kontrol edilmelidir. Öğrencilere ders öğretim planında kendilerine bildirilen öğrenme çıktılarının dışına çıkmamalı ya da öğretim planı yeniden ele alınmalı, durum öğrenciyle mutlaka paylaşılmalıdır.
- Testlerin yönergelerinde testin amacı, süresi, puanlama ya da değerlendirmeyi ele alış biçimine ilişkin bilgiler yer almamaktadır. Bu durum öğrencilerin kendilerini değerlendirme ve sınavı anlamlandırmalarını zorlaştıracaktır.
- Testlerde cevap anahtarı bulunmamakta ya da bu anahtarın yeterince açık olmadığı anlaşılmaktadır. Cevap anahtarları hazırlanırken ölçülen davranış puanlama ilişkisi tam olarak kurulmalıdır.
- Testler hedeflenen davranışların ölçülmesi açısından test geliştirme adımlarına uygun hazırlanmamışlardır. Belirlenen bazı eksikler aşağıdaki gibidir:
- Testlerde yazım yanlışları ve anlatım bozuklukları yer almaktadır. Bu durum öğrencinin gerçek başarısını ölçmeyi gölgeleyebilir.
- Özellikle çoktan seçmeli ya da doğru yanlış tipi testlerde doğru yanlış sayısındaki dengenin korunmadığı görülmektedir.
- Tekrar eden seçenekler bulunmaktadır.
- Yeterli seçenek sayısı bulunmamaktadır. Yükseköğretimde kullanılan testlerde çoktan seçmeli sınavlar için seçenek sayısı dört ya da beşten az olmamalıdır.
- Seçenekler arası hiyerarşik düzene uyulmamaktadır. Örneğin kronoloji ölçmeyi hedefleyen bir test maddesinde seçeneklerde öncelik sonralık ilişki bulunmamaktadır. Aynı durum sayısal çözümler yapmaya dayanan test maddelerinin seçeneklerinin yazımı için de geçerlidir. Seçeneklerdeki rakamsal değerler öğrencilere karışık olarak sunulmuştur.

- Doğru cevap gibi işleyen seçenekler yer almaktadır. Değerlendirme yaparken öğrenciyi şaşırtmak pedagojik bir yaklaşım değildir.

Dönüt, Değerlendirme ve Tavsiyeler

- Testler ders öğretim planında hedeflenen öğrenme çıktılarına kapsayacak nitelikte hazırlanmalıdır.
- Öğrencilerin bilişsel öğrenmeleri kadar duyuşsal ve psikomotor öğrenmeleri de değerlendirilmeye çalışılmalıdır.
- Değerlendirme sayısı gelişim ve öğrenmeleri izlemeye dönük olarak artırılabilir. Bu durum öğrencinin kendisini izlemesi ve tanınmasına olanak vermektedir.
- Testlerde öğrencileri ezbere değil düşünme ve akıl yürütmeye teşvik edici, analitik, yaratıcı ve estetik düşünmeye özendiren, sorunlara ve olaylara stratejik ve geniş perspektiflerle bakabilmeyi pekiştiren sorular kullanılmalıdır. Öğrencilerin bilişsel yüklemeye ve ezberleme yoluyla yapılan değerlendirmelerle zihinsel deformasyona uğramamaları sağlanmalıdır.
- Çoktan seçmeli testlerin büyük öğrenci gruplarında uygulanması daha uygundur ve geniş öğrenme konuları ölçmek isteniyorsa kullanılır. Bu tip testleri küçük gruplarda ve az sayıda soruyla kullanmayınız. Bu tip testlerde çok sayıda soru sorularak, konu ve kavramların temsil gücü -kapsam geçerliliği- sağlanmalıdır.
- Testler küçük gruplarda uygulanırken öğrenci öğrenmelerini daha ayrıntılı şekilde izlemeye dönük stratejiler geliştirilmelidir. Bu stratejiler, gözlem ve deney yapma, öyküleme ve hikâyeleme (günlük tutma), ödev, proje, öz değerlendirme ve benzerlerinden birisi olabilir. Bu tip değerlendirme yöntemleri öğreticinin daha fazla zamanını almakla birlikte, daha sağlıklı sonuçlar vermektedirler.

- Başarı değerlendirmeleri nitel değeri olan rubrikler gibi, puanlama kalitesini de değerlendirmek için kullanılan puanlama kılavuzlarıyla ele alınmalı, öğrencilerin öğrenmelerini kendi kendilerinin izlemelerine de olanak tanınmalıdır.
- Değerlendirmeler hakkında öğrencilere öncesinde bilgi, sonrasında mutlaka dönüt verilmelidir. Böylece öğrencilerin kendi gelişimlerini kendilerinin de izlemelerini sağlayıcı, biçimlendirici bir değerlendirme yapılmış olacaktır. Vize sonrası değerlendirmeler deste ve yüz yüze, final sonrası dönüt ve değerlendirmeler ise öğreticinin kişisel web sayfasında öğrencilerle yazılı olarak ya da öğreticinin ve öğrencinin birlikte karar verecekleri diğer yöntemlerle mutlaka paylaşılmalıdır.
- Cevap anahtarı olmayan bir test uygulanmamalıdır.
- Test ve uygulanması, görme engelli ve benzeri engel durumlarına sahip öğrencilerin testi kullanabilecekleri uygunluğa getirilmelidir.
- Zaman zaman bireysel öğrenmelere ek olarak grupta ve iş birlikli öğrenmelere dönük değerlendirmelere de yer veriniz.
- Son derslerinizde öğrencilerinizin de sizi değerlendirmelerine olanak tanıyınız. Bu değerlendirme sürecinde öğrencilerin isimlerini ve kimliklerini gizli tutunuz.